

Ynni Padarn Peris

Mewn erthygl feddylgar yn rhifyn Ebrill 2013 o Eco'r Wyddfa – “Pwy bia'r chwareli?” – fe gododd Alun Hughes nifer o gwestiynau “ynglŷn â pherchnogaeth ein hadnoddau naturiol lleol ac a yw'r defnydd cywir yn cael ei wneud ohonynt er ein budd ni, drigolion bro'r Eco”.

Ar ddiwedd yr erthygl mae'n sôn ... “Mae afon yn llifo trwy bob pentref yng Ngwynedd. Cymaint o ddŵr yn rhedeg i'r môr. Oes ffyrdd i harnesu'r egni yma heb adeiladau a pheipiau mawr hyll? Oes posib cael niferoedd mawr o gynlluniau bychan yn elwa pob cymuned fechan fasa'n barod i fentro?”

Wel, fe fentrwyd ac o fewn y mis fe gasglodd Alun griw bychan ynghyd, a deufis yn ddiweddarach fe ffurfiwyd cwmni cymunedol – Ynni Padarn Peris – i edrych i mewn i'r posibilrwydd o greu cynllun heidro cymunedol fyddai'n gam cyntaf i wireddu'r freuddwyd. Nod y grŵp oedd “creu a chyflawni dulliau o gynhyrchu trydan 'gwyrd' gan ddefnyddio unrhyw elw at ddibenion cymdeithasol yn Nyffryn Peris”.

Cyfarfu'r grŵp yn wythnosol mewn swyddfa i fyny'r grisau yn Pete's yn Llanberis ac edrychwyd ar sawl afon yn yr ardal, ac wedi gwneud dipyn o waith ymchwil penderfynwyd mai ar yr Afon Goch fyddai'r prosiect cyntaf. Cymerodd y broses gychwynnol yma ddwy flynedd o waith caled yn cysylltu gydag asiantaethau, banciau, contractwyr, cyfreithwyr, cynghorau a thirfeddianwyr perthnasol cyn cael y caniatâd cynllunio ym mis Medi 2015. Roedd costau adeiladu'r cynllun micro-heidro yn golygu fod angen codi hyd at £250,000, a lansiwyd cynnig cyfranddaliadau ym mis Chwefror 2016 gan wahodd y cyhoedd i brynu cyfranddaliadau, gydag isafswm o £250, yn y cynllun gyda'r addewid o dderbyn llog oddeutu 3% ar eu buddsoddiad cymdeithasol.

Codwyd yr holl arian o fewn deufis gyda thros 95% o'r buddsoddwyr – 210 ohonynt - yn lleol iawn gydag ambell i gyfraniad o du draw i glawdd Offa. Penodwyd contractwyr o Gymru i ymgymryd â'r gwaith ac fe gychwynnwyd ar y gwaith adeiladu ym Mehefin, gwaith oedd fod i gymryd oddeutu 6 mis, ond roedd yn fis Ebrill 2017 cyn cysylltu'r tyrbîn i'r Grid Cenedlaethol.

Ddeufis yn ddiweddarach, ar 24 Mehefin

cafwyd Diwrnod Agored llwyddiannus gyda thros 50 wedi ymgynnull ger y cwt tyrbîn yn Llwyncelyn i weld Sian Gwenllian, AS, yn pwyso'r botwm i gychwyn y tyrbîn – bu'n troi'n barhaus ers hynny gan gynhyrchu trydan glân a chynhyrchu elw i'r fenter a olygodd log o 3% yn flynyddol ers hynny i'r buddsoddwyr. Ar yr un diwrnod fe ddechreuwyd ar gynhyrchu trydan ar gynllun heidro cymunedol Ynni Ogwen ym Methesda gyda Hywel Williams, AS, yn pwyso'r botwm. Cafodd y diwrnod gryn sylw ar y cyfryngau.

Do, fe gymerodd y freuddwyd bedair blynedd i'w gwireddu, ond fe ddangosodd beth oedd yn bosib i griw bychan o wirfoddolwyr ei gyflawni. Buont ar ddyletswydd gyda rota drefnus a phawb hefo'i arbenigedd sy'n parhau hyd heddiw er gwaethd y sefyllfa anodd yma.

SEFYDLU ELUSEN DYFFRYN PERIS

Un o amcanion sylfaenol ymddiriedolwyr Ynni Padarn Peris oedd sefydlu elusen a chyfrannu £10,000 y flwyddyn iddi – fe fyddai'r union swm wrth gwrs yn ddibynnol ar y tywydd!

Byddai'r arian wedyn yn cael ei weinyddu a'i rannu i brosiectau amgylcheddol lleol. Yn ystod 2019 aethpwyd ati i sefydlu Elusen Dyffryn Peris (EDP), a fyddai'n gweithredu yn annibynnol o'r Ynni.

Penodwyd naw o Ymddiriedolwyr i'r Elusen o bentrefi yn nalgylch Dyffryn Peris – Robin Parry o Lanberis yn Gadeirydd gyda Rhys ap Gwilym, eto o Lanberis, yn Drysorydd. John Grisdale o Gaernarfon yw'r Ysgrifennydd. Yr aelodau eraill yw Erin Eifion, Rhian George a Katy Williams o Benisa'r-waun a Philip Roberts o Lanrug, ac mae dau aelod o'r Ynni hefyd yn eistedd ar y bwrdd, sef George Jones a Maldwyn Peris a nhw ill dau fu'n gyfrifol am ddarparu'r dogfennau angenrheidiol ar gyfer yr Elusen, sef y Cyfansoddiad a'r Canllawiau i Ymgeiswyr ... cafwyd cymorth amhrisiadwy gan Ynni Anafon, sydd eisoes wedi sefydlu elusen tebyg yn ardal Abergwyngregyn. Yn sgil hynny mae EDP hefyd wedi rhannu eu dogfennau gydag Ynni Ogwen sy'n darparu i gofrestru eu helusen hwythau.

SUT I YMGEISIO AM GRANT GAN ELUSEN DYFFRYN PERIS

Yn ystod y cyfnod clo cyntaf y llynedd daeth y

newyddion fod ein cais i'r Comisiwn Elusennol wedi bod yn llwyddiannus ac eisoes mae Elusen Dyffryn Peris wedi derbyn y rhodd cyntaf o £10,000 gan Ynni Padarn Peris. Mae gwefan yr Elusen eisoes yn weithredol a bydd yn galluogi pobl i lwytho'r Canllawiau a'r Ffurflen Gais i lawr a chyflwyno ceisiadau ar gyfer prosiectau fydd o fudd amgylcheddol i'r gymuned. Swyddogaeth EDP fydd penderfynu pa brosiectau a gefnogir.

Byddwn yn derbyn ceisiadau yn chwarterol ... 1 Ionawr – 31 Mawrth, 1 Ebrill – 30 Mehefin, 1 Gorffennaf – 30 Medi a 1 Hydref – 31 Rhagfyr ac fe wnawn ein gorau i ymateb i'ch cais o fewn pythefnos i'r dyddiad cau.

Er mwyn bod yn llwyddiannus rhaid i'r ceisiadau gyflawni un o nodau'r Elusen. Dyma'r mathau o brosiectau a gefnogir:

- Lleihau tlodi tanwydd,
- Hyrwyddo ynni adnewyddadwy,
- Hybu trafndiaeth gynaliadwy,
- Annog busnesau i arbed ynni,
- Cysylltu unigolion o bob oed â'r amgylchedd,
- Lleihau gwastraff,
- Hybu unigolion i wirfoddoli yn eu cymunedau,
- Hybu ymarfer corff yn y gymuned,
- Helpu dysgwyr i ymarfer eu Cymraeg i gynnal natur ddwyieithog ein cymuned.

Fe ddylai ymrwymiad i'r iaith Gymraeg fod yn amlwg ym mhob prosiect. Gall unigolion neu grwpiau ymgeisio am y grantiau.

Aeth pedair mlynedd arall heibio ond gwireddwyd un arall o amcanion gwreiddiol erthygl Alun nôl yn 2013, sef defnyddio unrhyw elw at ddibenion cymdeithasol yn Nyffryn Peris – felly, yn ystod y trydydd cyfnod clo tywyll yma ewch i wefan Elusen Dyffryn Peris ac efallai y cewch chwithau gyflawni un o'ch breuddwydion chi a dod a chydig o heulwen i'n bywydau ni yma yn Nyffryn Peris ...

Elusen Dyffryn Peris – www.elusendyffrynperis.cymru – gellir llwytho'r Canllawiau a'r Ffurflen Gais i lawr neu ewch i'n tudalen Facebook – Elusen Dyffryn Peris.

Mae ELUSEN DYFFRYN PERIS yn gwahodd ceisiadau am grant gan unigolion neu grwpiau i brosiectau sydd o fudd i'r gymuned yn nalgylch yr Elusen.

Diffinir dalgylch Elusen Dyffryn Peris fel yr ardal oddi mewn i wahanfa dŵr (watershed) afon Seiont cyn belled a Phontrug.

Un o amcanion sylfaenol ymddiriedolwyr cynllun heidro cymunedol Ynni Padarn Peris ers ei sefydlu yn 2017 oedd sefydlu yr elusen yma a chyfrannu £10,000 y flwyddyn.

Bydd yr union swm wrth gwrs yn ddibynnol ar y tywydd!

Gweler ein gwefan i lawrlwytho'r Canllawiau i Ymgeiswyr a'r Ffurflen Gais ...

www.elusendyffrynperis.cymru

**Elusen
Dyffryn
Peris**

**CYFUNDREFN
GORFFOREDIG
ELUSENNOL**

Llun | Malcolm Davies